

projevily názor, že se žalobce nároku na odměnu za tyto práce přes čas vzdal tím, že ho ani za doby služebního poměru při týdenních výplatách ani při propuštění ze služby neuplatňoval, není třeba přezkoumávat, zda v tomto směru posoudily věc správně, poněvadž k zamítnutí žalobního nároku stačí důvod již uvedený.

Čís. 7200.

Článkem 5. obchodní a plavební smlouvy s Itálií (vládní nařízení ze dne 9. ledna 1922, čís. 4 sb. z. a n.), nebyl odklizen rozdíl mezi Italy jako cizozemci a československými státními příslušníky co do soudní příslušnosti, jmenovitě nebyl odklizen rozdíl, jež činí § 46 stanov pražské plodinové bursy mezi cizozemci a československými státními příslušníky. Vzhledem k § 46 stanov pražské plodinové bursy podrobují se Italové příslušnosti rozhodčího soudu pražské plodinové bursy již tím, že přijmou bez námítky závěrečný list s doložkou o této příslušnosti.

(Rozh. ze dne 1. července 1927, R I 455/27.)

Nálezem rozhodčího soudu Plodinové bursy v Praze ze dne 2. července 1925 byla ve věci tuzemské banky proti italské firmě zamítnuta námitka nepřislušnosti, vznesená žalovanou stranou s tím odůvodněním, že žalovaný jest italským státním občanem, — že žalovaný resp. žalovaná strana obdržela a bez námitek si ponechala závěrečný list ze dne 13. srpna 1925, v němž obsaženy jsou doložky: »Na základě zvyklosti Pražské plodinové bursy a s podrobením se neodvolatelnému a exekuce způsobilému výroku rozhodčího soudu Pražské plodinové bursy«, — že dopisem z 31. srpna 1925 žalovaná potvrdila přijetí závěrečného listu na 3.000 q sušených řízků a prohlásila, že řádně podepsaný protilist vrátí, jakmile její banka jí oznámí, že banka zřídila pro žalujícího prodávatele akkreditiv. Rozhodčí soud neuvěřil tvrzení zástupce strany žalované, že k tomu dopisu byl připojen lístek, v němž žalovaná prohlásila, že obchod nabude platnosti teprve po podepsání závěrkového listu předsedou družstva, poněvadž je to v obchodě naprosto neobvyklé, ježto přičilo by se to podle názoru rozhodčího soudu zásadě důvěry v obchodě obvyklé vkládati do dopisu, kterým se potvrzuje tak důležitá věc, jako jest přijetí závěrečného listu a souhlas s jeho podmínkami, lístek obsahující v podstatě prohlášení zcela opačného obsahu, totiž, že se obchod uznává jen v tom případě, že bude závěrečný list podepsán předsedou družstva. Pokud se žalovaná odvolává na čl. 5 nařízení vlády republiky Československé ze dne 9. ledna 1922, čís. 4 sb. z. a n., má rozhodčí soud za to, že jest to pozdější zákon všeobecný, kterým naprosto nebyl zrušen dřívější speciální zákon, který jest obsažen v čl. XIV. odst. 3. uvoz. zák. k c. ř. s., poněvadž by takové zrušení muselo býti výslovné a poněvadž tento speciální zákon vztahuje se na cizí příslušníky všech států, tedy ne toliko na příslušníky státu italského. Z citovaného vládního nařízení jest však vidno, (obdoba §u 1 odst. 1), pokud jsou ustanovena obmezení pro příslušníky všech cizích států československými

zákony, platí tato obmezení i pro příslušníky italské. Firma žalovaná jest družstvo s ručením neobmezeným, tedy podle náhledu rozhodčího soudu firma protokolovaná a platí tedy podle náhledu rozhodčího soudu i z tohoto důvodu ustanovení čl. XIV., odstavec třetí uvoz. zák. k c. ř. s. Z důvodů těch má rozhodčí soud za to, že firma žalovaná tím, že závěrečný list přijala a bez námitek si ponechala po dobu více než měsíc, podrobila se ve smyslu čl. XIV. třetí odstavec uvoz. zák. k c. ř. s. resp. čl. 46 odstavec třetí bursovních stanov tomuto rozhodčímu soudu. Zmateční stížnost žalované italské firmy proti tomuto nálezu rozhodčího soudu soud první stolice zamítl. D ů v o d y: Zmateční stížnost žalované strany navrhuje zrušení nálezu jako zmatečného z důvodu, že nálezem rozhodčí soud se neprávem prohlásil za příslušný. Dovojuje, že smlouva nebyla uzavřena na burse, že není tu smlouvy, již se strany písemně podrobily rozhodčímu soudu Plodinové bursy, že žalovaná strana není protokolovaným obchodníkem, nýbrž pouhým výdělkovým a hospodářským družstvem o neuzavřeném počtu členů s úkolem podporovati výdělek a hospodářství členů společným provozováním obchodů a poskytováním úvěru právě jak to má na mysli zákon číslo 70/73, konečně, že poslední odst. čl. XIV. uvoz. zák. k c. ř. s. nemůže se vztahovati na italské státní příslušníky, jelikož by to bylo v rozporu s čl. 5 (3) smlouvy mezi republikou Československou a královstvím Italským ze dne 23. března 1921, čís. 4 sb. z. a n. z r. 1922, podle které italští příslušníci a italské korporace v procesním právu mají totéž postavení jako tuzemci. Stanovy Pražské plodinové bursy obsahují v § 46 poslední odstavec, — tak jak to poslední odstavec čl. XIV. uvoz. zák. k c. ř. s. připouští, — že ohledně cizinců nemají platnosti omezení naznačená pod bodem 1. čl. XIV. uvoz. zák. k c. ř. s. a že cizozemci podrobují se rozhodčímu soudu již tím, že bez námítky přijmou závěrečný list, v němž ustanoveno, že spory z dotyčného obchodu dlužno rozhodovati rozhodčím soudem bursovním. Jde především o otázku, zda tomuto ustanovení bursovních stanov uvedených v hlavě II. jako řád rozhodčího soudu, byl odňat zákonný podklad tím, že ustanovení posledního odstavce čl. XIV. uvoz. zák. k c. ř. s. bylo, pokud se jedná o italské příslušníky, zrušeno svrchu uvedenou smlouvou. Ustanovení stanov a zákona umožňuje, že případy, v nichž se založí příslušnost rozhodčího soudu, mohou býti četnější, jedná-li se o cizozemce, než případy, kde se jedná o tuzemce, jelikož ohledně cizozemců odpadá omezení platící při tuzemcích. Ustanovení to znamená v podstatě rozšíření domněnky o podrobení se mlčky, jedná-li se o cizího příslušníka. V takovém rozšíření nelze však shledávati ustanovení odchýlné v tom směru, že jest odiosním a to z toho jednoduchého důvodu, že nelze seznati, proč rozhodování věci rozhodčím soudem bursovním by mělo býti nevýhodou před rozhodováním cestou obecného pořadu práva, kdyžť nalézání takové jest zavedeno právě pro výhody, které poskytuje. Tyto úvahy, které činiti dlužno zcela abstraktně, odnímají účinnost vývodům stěžovatelky, pokud dovojuje, že smlouva má chrániti příslušníky italské proti ustanovením, které pro ně znamenají nevýhodu, nebo aspoň nikoliv stejné nakládání s tuzemci. Odst. III. čl. 5 smlouvy obsahuje všeobecnou zá-

sadu, podle které příslušníkům italským má býti zabezpečen volný a snadný přístup k soudům všech stolic a vši jurisdikce k uplatnění jejich práv a k jejich obhajobě a mají požívatí vůbec ve věcech soudních těchže práv a výsad, jež jsou nebo budou příště přiznány vlastním občanům. To má přirozeně ten smysl, že nesmí býti Italů zabráněno, by nemohl vyvolati výrok soudní a výrok jiné jurisdikce o tom, nač si činí nárok a pokud se právem opírá nárokům naň činěným, tak jak to přísluší tuzemci. Zcela rozdílnou od toho jest otázka, ke kterým soudům a ku kterým jurisdikcím musí býti zabezpečen přístup. Ano ustanovení právě uvedené v prvním směru nevyslovuje než pouhou zásadu, dlužno tím spíše míti za to, že ve směru na druhém místě uvedeném nechtělo se s látkou podrobněji zabývatí a říci více než opět jen zásadu. Vždyť rozeznávání, o kterém byla svrchu řeč, musí se pro spornou otázku spokojiti s tím, že zákaz, by nebylo zbraňováno v tom, by mohl býti vyvolán výrok soudní a jiné jurisdikce, jest daleko důležitější částí, vedle které otázka, ke kterým soudům a ke kterým jurisdikcím přístup zabezpečen býti musí, je podřadnějšího významu. Právě tak neobsahují více než zásadu ustanovení obou předcházejících odstavců čl. 15 o úplné svobodě spravovati své věci i při nákupech, prodejkách a tak dále, — a nelze v tom shledávati více, než že stav, pro nedostatek opaku samozřejmý dochází také ještě určitého výrazu a vyslovuje se vzhledem k reciprokním vztahům, — právě jak se to stalo v článku prvním vzhledem k poměrům živnostenským a k otázce veřejných dávek. Vyslovení zásady rozumí se tedy za zachování platného práva. Více ustanovení toto neobsahuje. Obzvláště nelze v něm shledati, že konkrétně upravovati chce platné právo, obzvláště i tak, by se usuzovati mohlo, že upravovati chce to, co bylo upraveno ustanovením posledního odstavce čl. XIV. uvoz. zák. k c. ř. s., že tedy obsahuje derogaci tohoto ustanovení a tím bere půdu ustanovení § 46 burs. statutu poslední odstavec, — aspoň co se týče příslušníků italských a sice tak, že ustanovení toto vůbec ohledně cizozemců vydané, — neplatí ohledně Italů a ohledně jiných cizozemců v platnosti zůstává. Právem proto se nález opřel o ustanovení § 46 stanov poslední odstavec a neprávem mu vytýká stížnost, že jest v omylu v otázce příslušnosti. **R e k u r s n í s o u d** změnil napadené usnesení a zrušil nález rozhodčího soudu Pražské plodinové bursy ze dne 2. července 1925 a řízení mu předcházející. **D ů v o d y:** Nařízením vlády republiky Československé ze dne 9. ledna 1922, čís. 4 sb. z. a n. byla obchodní a plavební smlouva mezi republikou Československou a královstvím Italským uvedena v prozatímní platnost na základě zákonů ze dne 25. listopadu 1919, čís. 637 sb. z. a n. a ze dne 12. srpna 1921, čís. 349 sb. z. a n. Byvši pak ratifikována a řádně prohlášena, má tato smlouva platnost zákona a mohla změnití i zákon. Zde však nejde o změnu zákona, neboť čl. XIV. uvoz. zák. k c. ř. s. nenařizuje, že cizozemci jsou podrobena rozhodčímu soudu Pražské plodinové bursy, nýbrž ponechává pouze bursovnímu statutu, by cizozemce podřídil kompetenci rozhodčího bursovního soudu tehdy, když tito bez námitek přijmou závěrečný list, opatřený kompromisní doložkou. Jde tedy jen o použití zákona a pozměnu bursovních stanov, tudíž o opatření, které může býti do obchodní

smlouvy platně přijato, i kdyby tato neměla platnost zákona. Vždyť podle § 55 ústavní listiny může moc vládní a výkonná vydávati nařízení k provedení určitého zákona a v jeho mezích. Ve věci vyložil první soud nesprávně znění čl. 5 obchodní smlouvy československo-italské míně, že ustanovení tam obsažená neprohlašují více než pouhou zásadu. Zcela určité a jasné znění jeho posledního odstavce nepřipouští pochybnosti o tom, že nešlo o pouhou abstraktní možnost jednati před soudem a vyvolati výrok soudní a výrok jiné jurisdikce, nýbrž a jedině o to, by italským státním občanům byla zjednána naprostá rovnoprávnost procesuální se zdejšími státními občany, takže je toto ustanovení konkrétním předpisem právním a nikoli pouhou abstraktní normou. Nelze také připustiti takový výklad čl. 5 smlouvy, by se na jedné straně slavnostním způsobem prohlašovala rovnoprávnost italských státních občanů se státními občany zdejšími bez jakýchkoli výhrad a na druhé straně, by se jim v praxi hned odpírala z důvodu, že jde domněle jen o prohlášení pouhé zásady. Takovýmto výkladem by musela utrpěti prestýž státu u druhé smluvní strany a celé ciziny. Nelze ovšem přisvědčiti stížnosti, pokud pokládá ustanovení posledního odstavce ve čl. XIV. uvoz. zák. k c. ř. s. za odiosní; nicméně je jisto, že ustanovení to zakládá odchylné právní postavení cizozemců proti tuzemcům, které může míti nepříznivé důsledky pro cizozemce potud, že nález rozhodčího soudu pražské plodinové bursy je věcně neodvolatelný, a že ani zmateční stížnost nemá účinků odkladných jako jiné opravné prostředky v řízení před řádnými soudy. Nezáleží však ani na tom, zda jde o ustanovení odiosní, stačí, že je zde pro cizozemce jiná norma než pro tuzemce. Tomu mělo býti právě odpomoženo obchodní smlouvou pokud jde o příslušníky italské, kteří měli býti postaveni na roveň tuzemcům. V tomto případě jde o společenstvo hospodářské a výtěžkové, které co do právní povahy úplně odpovídá hospodářským a výtěžkovým společenstvům podle zákona ze dne 9. dubna 1873, číslo 70 ř. zák. To vzal také rozhodčí soud bursovní za zjištěno, plyne to i ze samotného znění firmy stěžovatelčiny a bylo to přiznáno i žalobkyni při jednání o zmateční stížnosti. Hospodářská a výtěžková společenstva nejsou uvedena mezi osobami, které se mohou podrobiti příslušnosti rozhodčího soudu bursovního pouhým přijetím bez námitek závěrného listu opatřeného kompromisní doložkou. Tato společenstva nejsou obchodními společnostmi. Nemůže-li se tedy zdejší hospodářské a výtěžkové společenstvo podrobiti zvláštní příslušnosti rozhodčího bursovního soudu pouhým přijetím bez námitek závěrného listu, platí totéž — hledíc k naprosté rovnoprávnosti státní smlouvou stanovené, též pro hospodářské a výtěžkové společenstvo italské. Prohlásil se tedy rozhodčí bursovní soud neprávem za příslušna v této při a je proto jeho nález i řízení mu předcházející zmatečným podle čl. XXIII. čís. 2 uvoz. zák. k c. ř. s. a bylo stížnosti vyhověti, jak se stalo.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

D ů v o d y:

Podle § 46 stanov pražské plodinové bursy, jenž vzhledem k čl. XIV. uvoz. zák. k c. ř. s. má moc zákona, podrobují se cizozemci rozhodčímu

soudu bursovnímu již tím, že bez námítky přijmou závěrečný list, v němž obsaženo jest ustanovení, že spory vzešlé z dotyčných obchodů dlužno rozhodovati rozhodčím soudem bursovním. Podle odst. čís. 3 téhož § podrobují se tímto způsobem soudům těm českoslovenští státní občané jen tehdy, jsou-li protokolovanými obchodníky a členy nebo navštěvovateli některé bursy, kdežto ostatní čl. občané mohou tak učiniti při uzavěrce nebo před provedením obchodu písemnou smlouvou o rozsudí. Podle čl. 5 vládn. nařízení čís. 4/22 mají míti Italové volný a snadný přístup k soudům všech stolic a vší jurisdikce k uplatnění svých práv, a mají požívatí ve věcech soudních těchže práv a výsad, jež jsou anebo budou přístě přiznány vlastním občanům. Tímto ustanovením byli Italové jako strany rozepře postaveni na roveň československým státním občanům, nebyl však odklizen rozdíl mezi nimi jako cizozemci a čl. státními občany co do soudní příslušnosti, tudíž i rozdíl, jež činí uvedený § 46 stanov mezi cizozemci a čl. státními příslušníky (srv. čl. XXIX. uvoz. zák. k c. ř. s.). Zákony o soudní příslušnosti zde platící, především jurisdikční norma, rozeznávají, ač jinak uznávají naprostou rovnost státních občanů, příslušníky určitých stavů nebo přihlížejí k osobním vlastnostem (srv. §§ 51, 68, 87, 87 a), 97 a j. j. n.). Zákonodárce nemohl přenechatí na vůli stranám, by nastupovaly na soudech bez ohledu na osobu žalovaného neb žalobce a na spornou věc u libovolného soudu, upravil proto příslušnost jednotlivých soudů podle vhodnosti v zájmu obou stran, by věc byla projednána podle možnosti rychle a odborně. Podrobením stran rozepře určitým soudům, což stalo se předpisy o soudní příslušnosti, nebyl nikdo zkrácen na svém právu státi k soudu jako strana rozepře. Vytčené zásady vhodnosti a účelnosti rozhodovaly i při zřízení soudů rozhodčích a jiných zvláštních soudů (srv. čl. XII. a násl. uvoz. zák. k c. ř. s. a jiné zvláštní zákony jednající o obligatorních soudech rozhodčích), jakož i při vymezení jich právomoci. Z týchž důvodů obsahuje i jur. norma v §§ 99 a 101 zvláštní ustanovení o cizozemcích, aniž by bylo lze říci, že předpisy ty nevztahují se na cizozemce, kteří byli co do procesních práv postaveni na roveň zdejšími státními občanům, jak se stalo ohledně Italů vládním nařízením čís. 4/22, neboť přes to zůstávají cizozemci ve smyslu čl. XIV. a XXIX. uvoz. zák. Pokud tudíž zákony o příslušnosti soudní rozeznávají mezi občany zdejšího státu a cizozemci, nejde o zkrácení práv těchto jako stran rozepře, nýbrž jen o úpravu soudnictví co do příslušnosti určitých soudů v zájmu obou stran, tudíž i cizozemců, jsou-li stranou rozepře. Je to důsledkem zvláštních poměrů, jež nese sebou jich vlastnost jako cizozemců, tak jak jest tomu u příslušníků zvláštních stavů (vojínů, obchodníků, řemeslníků, horníků, dělníků a pod.), k nimž přihlížejí zákony o soudní příslušnosti. O takový předpis jde také v čl. XIV. uvoz. zák. k c. ř. s. a bursovních stanovách, jimž byla tímto předpisem přiznána moc zákona. I tu šlo zákonodárci jedině o to, když některé spory byly vyňaty z příslušnosti řádných soudů a přikázány zvláštním soudům rozhodčím jako soudům odborným, by ve sporech těch bylo zabezpečeno nejen odborné, nýbrž i rychlejší projednání, než je tomu u řádných soudů, byť se tak stalo za cenu omezení opravných prostředků a usnadnění exekuce, nač

poukazuje rekursní soud. Je pravda, že zákon a bursovní statut rozeznává tu mezi zdejšími příslušníky a cizozemci co do formy, již děje se podrobení rozhodčím soudům bursovním. Omezil-li však u zdejších občanů podrobení se přijetím závěrečných listů jen na protokolované obchodníky a návštěvníky nebo členy burs, učinil tak zajisté jen proto, že cizozemci nejsou zpravidla návštěvníky nebo členy zdejších burs a že u nich nelze podmínku protokolování zjistiti tak snadno jako u zdejších příslušníků, takže by rozlišování protokolovaných obchodníků od ostatních vedlo u cizozemců k prodloužení sporu a nebylo by v zájmu stran. Důvod tento nepominul ani vyhlášením obchodní a plavební smlouvy s Itálií (vlád. nař. čís. 4/22), obsahující jen obecnou zásadu, jež se nepřičí dosavadním předpisům o soudní příslušnosti. Tyto zůstaly nezměněny a nemohou se neznalostí jich omlouvat ani Italové, když tak nemohou úspěšně činiti ani zdejší státní občané. Záleží proto na Italech, by při právních jednáních, jež mají míti účín v tomto státě, řídily se jeho předpisy, pokud jde o příslušnost určitých soudů, mají-li na tom zájem. Rekursní soud poukazuje na neodvolatelnost nálezu rozhodčího soudu a nedostatek odkladného účinku zmateční stížnosti, ale sám nepokládá to za odiosní, neboť nelze říci, že zákon nakládá tímto způsobem s protokolovanými obchodníky hůře než s ostatními svými občany. Co platí v tomto směru o příslušnicích určitého stavu, platí též o cizozemcích, kteří nejsou tím zkráceni na svých právech jako strany rozepře. Je správné, že pro Italy platí tím jiná norma než pro tuzemce, tím však není porušena zásada, podle níž mají Italové požívatí v soudních věcech týchž práv a výsad, jež jsou přiznány zdejším občanům, když co do příslušnosti bursovních soudů rozhodčích jsou postaveni na roveň zdejším protokolovaným obchodníkům, třeba jimi nejsou. Nemá proto ustanovení čl. 5 vládn. nař. čís. 4/22 významu, ježž mu přiložil rekursní soud, jehož právní posouzení neodpovídá platným předpisům.

Čís. 7201.

Na základě dlužního úpisu a soudní výpovědi hypotekární pohledávky, doručené dlužníku a poznamenané v pozemkové knize, nelze se domáhati povolení exekuce poznámkou vykonatelnosti. Lhůta k opravným prostředkům jest tu čtrnáctidenní.

(Rozh. ze dne 1. července 1927, R I 587/27.)

Soud první stolice zamítl návrh vymáhajícího věřitele, by byla poznamenaná vykonatelnost pohledávky. Rekursní soud návrhu vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Předeslati jest, že dovolací rekurs, podaný 10. dne po doručení usnesení rekursního soudu, jest podán včas, protože výjimkou z pravidla